

ЛЕЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА И ТРАНСГРАНИЧНО ЗДРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

ЛЕЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА НА ДЕЦА

ЛЕЧЕНИЕ В ЧУЖБИНА НА ЛИЦА НАД 18 г.

**ПЛАНОВО ЛЕЧЕНИЕ В ЧУЖБИНА И ТРАНСГРАНИЧНО
ЗДРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ**

д-р Галя Йорданова

гр. София

05.04.2024 г.

ЛЕЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА НА ДЕЦА

ЛЕЧЕНИЕ В ЧУЖБИНА НА ЛИЦА НАД 18 Г.

Медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето, за които българските граждани имат право на заплащане извън обхвата на задължителното здравно осигуряване и извън медицинските услуги по чл. 82, ал. 1 от Закона за здравето.

Българските граждани имат право на заплащане за услуги по ал. 1 във връзка с лечението им в страната или в чужбина съобразно тяхното заболяване, за които не са предвидени други механизми за финансиране със средства от държавния бюджет, общинските бюджети и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) или които не могат да бъдат осигурени в страната.

ЛЕЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА НА ДЕЦА:

Лицата до 18-годишна възраст имат право на медицинска помощ извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, която включва и заплащане със средства от държавния бюджет на **медицински изделия, високоспециализирани апарати/уреди за индивидуална употреба, диетични храни за специални медицински цели и лекарствени продукти, които не са включени в списъка по чл. 262, ал. 1 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина.** Лечението за онкологични и онкохематологични заболявания, започнало преди навършване на 18-годишна възраст, продължава да се заплаща и след навършването на тази възраст до приключване на лечението.

1. диагностични и лечебни процедури, които не могат да бъдат извършени своевременно или за които няма условия за извършването им в Република България, както и за провеждане на диагностика чрез генетични изследвания в лечебни заведения в Република България, за които не се заплаща на отделно основание от държавния бюджет и са извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;

2. лечение на редки заболявания, в това число с диетични храни за специални медицински цели, което не се заплаща на отделно основание от държавния бюджет и е извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;

2. лечение на редки заболявания, в това число с диетични храни за специални медицински цели, което не се заплаща на отделно основание от държавния бюджет и е извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;

2а. лечение на заболявания с разрешени за тях лекарствени продукти, за терапевтични показания, които не се заплащат на отделно основание от НЗОК, от държавния бюджет и са извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, и лечението е без алтернатива в Република България;

3. неразрешени за употреба в Република България лекарствени продукти, лекарствени продукти от списъка по чл. 266а, ал. 2 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина и лекарствени продукти, прилагани извън условията на разрешението за употреба по реда на чл. 266б от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина при спазване на условията и реда, определени за тях с Наредба № 10 от 2011 г. за условията и реда за лечение с неразрешени за употреба в Република България лекарствени продукти, лекарствени продукти, прилагани извън условията на разрешението за употреба, и лекарствени продукти за състрадателна употреба, както и за условията и реда за включване, промени, изключване и доставка на лекарствени продукти от списъка по чл. 266а, ал. 2 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина, когато лечението на съответното заболяване с тях не се заплаща на отделно основание с публични средства или със средства от бюджета на НЗОК и е без алтернатива в Република България;

4. медицински изделия, които не могат да бъдат осигурени в Република България или които не се финансират от НЗОК в рамките на лечение в страната по клинични пътеки, с изключение на медицински изделия, помощни средства, съоръжения и приспособления, осигурявани по реда на Закона за хората с увреждания;

5. високоспециализирани медицински апарати и уреди за индивидуална употреба от пациента в случаите, когато тяхната липса е причина за невъзможността да се извършва адекватно лечение на пациента в Република България;

6. трансплантация на органи и хемопоеични стволови клетки в чужбина при малигнени хематологични заболявания, както и при някои тежко протичащи бенигнени заболявания и при утвърдени нехематологични заболявания, в лечени заведения когато тя не се извършва или не може да бъде извършена своевременно в Република България;

7. В случаите на трансплантация могат да се заплащат и разходи, свързани с намирането на донор, включително неродствен, изследвания на донора, вземането на органа/стволовите клетки и тяхното транспортиране, лекарствени продукти и медицински изделия, необходими за предоперативното лечение, реанимацията и следоперативния период до изписване на пациента от лечебното заведение, диагностика и лечение на живия донор и на реципиента в следтрансплантационния период, съобразно действащата в страната нормативна уредба;

8. Лечението за онкологични и онкохематологични заболявания, започнало преди навършване на 18-годишна възраст, продължава да се заплаща и след навършването на тази възраст до приключване на лечението;

9. участие на чуждестранни медицински специалисти в диагностични и лечебни процедури и трансплантации в лечебни заведения на територията на Република България в случаите, когато няма български медицински специалисти и/или такива с опит в съответната област и/или това е необходимо за лечебния процес.

8. Лечението за онкологични и онкохематологични заболявания, започнало преди навършване на 18-годишна възраст, продължава да се заплаща и след навършването на тази възраст до приключване на лечението;

9. участие на чуждестранни медицински специалисти в диагностични и лечебни процедури и трансплантации в лечебни заведения на територията на Република България в случаите, когато няма български медицински специалисти и/или такива с опит в съответната област и/или това е необходимо за лечебния процес.

Държава
Германия
Австрия
Швейцария
Белгия
Франция
Полша
САЩ
Словения
Великобритания
Италия
Хърватска
Испания
Чехия
Италия
Нидерландия

Лечението на деца в чужбина най-често е по повод на:

- изчерпани възможностите за лечение на територията на Република България;
- в лечебното заведение в чужбина се предлага метод/или разполага с апаратура, медицински изделия или лекарствени продукти, които липсват в страната (провеждането на протонтерапия, CAR-T клетъчна терапия);
- възможност за мултидисциплинарен подход при лечение на заболяванията, както и на наличието на специализирани центрове каквито липсват в България (специализирани центрове за чернодробна/бъбречна трансплантация на деца, трансплантация на стволови клетки при деца);
- прилагане на специфични методи на диагностика и лечение/изследвания, които не се прилагат и/или за тях липсва база и опит в страната, както и за дейности, каквито по вид, обем и продължителност не се предоставят в България, като част от цялостната лечебна стратегия за пациентите (протонтерапия лъчетерапия с лутеций, ; CAR-T клетъчна терапия при злокачествени онкологични/онкохематологични заболявания, резистентни на стандартните лечебни алгоритми; лечение с лекарствени продукти).

ЛЕЧЕНИЕ В ЧУЖБИНА НА ЛИЦА НАД 18 г. :

1. лечение в чужбина, извън трансплантацията, което не е включено в обхвата на задължителното здравно осигуряване, чрез необходим за конкретния пациент метод, който не е приложим в Република България, когато същият се прилага в чужбина и е с доказана ефективност на лечението в световната медицинска практика;
2. трансплантация на органи и хемопоеетични стволови клетки в чужбина, когато тя не се извършва или не може да бъде извършена своевременно в Република България;

3. участие на чуждестранни медицински специалисти в диагностични и лечебни процедури и трансплантации в лечебни заведения на територията на Република България в случаите, когато няма български медицински специалисти и/или такива с опит в съответната област и/или това е необходимо за лечебния процес;

4. В случаите на трансплантация могат да се заплащат и разходи, свързани с намирането на донор, включително неродствен, изследвания на донора, вземането на органа/стволовите клетки и тяхното транспортиране, лекарствени продукти и медицински изделия, необходими за предоперативното лечение, реанимацията и следоперативния период до изписване на пациента от лечебното заведение, диагностика и лечение на живия донор и на реципиента в следтрансплантационния период, съобразно действащата в страната нормативна уредба.

5. При необходимост от трансплантация на орган могат да се заплащат и разходи по предтрансплантационно животоподдържащо и/или животоспасяващо лечение на заболяването, налагащо трансплантацията, с лекарствени продукти по чл. 263 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина, когато този вид трансплантация не може да се извърши своевременно и неосъществяването на лечението със съответните лекарствени продукти представлява пряк риск за живота на пациента и няма друга лекарствена алтернатива, подходяща за пациента.

ЛЕЧЕНИЕТО В ЧУЖБИНА НА ЛИЦА НАД 18г. Е НАЙ-ЧЕСТО ПО ПОВОД НА:

- изчерпани възможностите за лечение на територията на Република България;
- в лечебното заведение в чужбина се предлага метод/или разполага с апаратура, медицински изделия или лекарствени продукти, които липсват в страната (провеждането на протонтерапия, CAR-T клетъчна терапия, пептидрадионуклидна терапия, химио лъчетерапия, имунотерапия);
- възможност за мултидисциплинарен подход при лечение на заболяванията, както и наличието на специализирани центрове, каквито липсват в България (специализирани центрове за бъбречна трансплантация, в страната не се извършват трансплантации при кръвногрупова несъвместимост).

Не се заплаща за:

1. лечение на заболявания и дейности, свързани с трансплантация на органи и клетки, които могат да бъдат извършени своевременно в Република България;
2. експериментални методи на лечение и трансплантация, както и за методи, по които по силата на нормативен акт е недопустимо да бъде извършвано лечение или друга медицинска дейност;
3. методи на лечение и трансплантация, които не са в съответствие със законодателството на държавата по местолечението или с въведените от нея стандарти или насоки относно качеството и безопасността на лечението;

4. лечение на заболявания, дейности, свързани с трансплантация на органи и клетки, и други медицински дейности, които са в обхвата на задължителното здравно осигуряване и/или се заплащат от НЗОК, и/или са от компетентността на НЗОК на отделно основание, в това число и в случаите, когато е заявено извършването им в държава извън Европейския съюз, Европейското икономическо пространство или Конфедерация Швейцария;

5. лечение на заболявания и дейности, свързани с трансплантация на органи и клетки, за които са приложими други финансови механизми за заплащане, предвидени в друг нормативен акт или в действащи международни договори, по които Република България е страна, в национални или регионални програми, или се финансират от държавния или общинските бюджети;

6. дейности, за които не е получено предварително одобрение по реда на Наредба №2от 27.3.1019г.

7. дейности, за които на отделно основание се установи приложимост на правилата за координация на системите за социална сигурност по смисъла на § 1, т. 22 от допълнителните разпоредби на Закона за здравното осигуряване;

9. закупуване на лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, извън случаите по чл. 5, ал. 3;

10. потребителски такси, хонорари и други допълнителни плащания, предвидени за сметка на пациента съгласно законодателството и/или практиката на съответната държава, както и за транспорт, престой, придружител и др.

Заплащане за услуги в държава извън Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и Конфедерация Швейцария се допуска по изключение, когато е необходимо прилагането на метод или технология, която не се прилага в държава - членка на Европейския съюз, Европейското икономическо пространство или в Конфедерация Швейцария, ако е утвърдена от медицинската наука и практика в държавата и при прилагането ѝ по отношение на пациентите се отчита резултат в полза на пациентите.

ПЛАНОВО В ЛЕЧЕНИЕ ЧУЖБИНА И ТРАНСГРАНИЧНО ЗДРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Планово лечение в държави – членки на ЕС с формуляр S2 в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004г. за координация на системите за социална сигурност и на Регламент (ЕО) № 987/2009 за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004, както и Наредба № 14 от 19.04.2007 за реда за издаване на документи, необходими за упражняване на здравноосигурителни права, съгласно правилата за координация на системите за социална сигурност;

Предварително разрешение за последващо възстановяване на разходите за трансгранично здравно обслужване по реда на Директива 2011/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 година за упражняване на правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване, транспонирана с Наредба № 5 от 21.03.2014 г. за условията и реда за упражняване правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване на МЗ.

Най-често издавани формуляри S2 за лечение на деца:

прегледи и оперативно лечение при ортопедични заболявания, вкл. с ортезолечение (коригиращи при ДЦП, вродена псевдоартроза, артрогрипоза, и др.), при сарком на Юинг – за комплексно лечение; очна патология (вродена глаукома, иридоциклит; ретинобластоми – за онкологично лечение); вродени аномалии (микротия/атрезия на ухо, вродени лимфангиоми/хемангиоми, аплазия/хипоплазия на кости); за лечение и проследяване при онкологични заболявания (вкл. хематологични), и др.

Най-честите заболявания при лица над 18 г., за които са издавани формуляри за планово лечение в чужбина са:

Онкологични заболявания - най-често малигнен меланом на хороидеята (за комплексно лечение с протонтерапия, последващи операции и проследяване);

Ортопедични заболявания (сарком на Юинг, хондросаркоми, инфектирани псевдоартрози) – за оперативно лечение и евентуално протезиране;

Състояния след трансплантация в чужбина на органи (бъбрек, бял дроб) – за контролни прегледи и проследяване,

Тежки лимфедemi – за консервативно антиконгестивно лечение;

Пептид-радиорецепторна терапия с лутеций при нервно-ендокринни тумори (NET) или карцином на простата;

Онкологични заболявания – за химиотерапия/таргетна терапия или хирургично лечение, CAR-T

Лечебните заведения в България и чужбина, са публикувани на официалната страница на НЗОК, рубрика „Лечение в България и чужбина“

БЛАГОДАРЯ